

## ความสัมพันธ์ระหว่างการถูกกลั่นแกล้งและคุณค่าในตนเองตามการรับรู้ของวัยรุ่น ในโรงเรียนเขตตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

สุธิดา สุวรรณราช พย.บ.\* ชลิดา ธัญธัญญา Ph.D.\*\*

### บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณานี้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการถูกกลั่นแกล้งและคุณค่าในตนเองตามการรับรู้ของวัยรุ่นในโรงเรียนเขตตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 13-18 ปี จำนวน 382 คนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนซึ่งตั้งในเขตตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 9 โรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2564 เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2564 ถึงวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการถูกกลั่นแกล้งสำหรับวัยรุ่นไทย และแบบประเมินคุณค่าในตนเอง ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ 1 และตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคพบว่า แบบสอบถามการถูกกลั่นแกล้งสำหรับวัยรุ่นไทยเท่ากับ 0.965 และแบบประเมินคุณค่าในตนเองเท่ากับ 0.778 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมนในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นรับรู้ว่าการถูกกลั่นแกล้งใน 1 ปีที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ 88.74 (339 คน) มีคะแนนเฉลี่ยการถูกกลั่นแกล้งโดยรวมเท่ากับ 42.70 คะแนน (S.D.=14.76) ซึ่งวัยรุ่นส่วนใหญ่ร้อยละ 80.63 (308 คน) ถูกกลั่นแกล้งในระดับน้อย โดยการถูกกลั่นแกล้งทางด้านวาจาพบว่ามีมากที่สุด วัยรุ่นรับรู้การมีคุณค่าในตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 27.79 คะแนน (S.D.=4.78) ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.28 (257 คน) มีคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อหาความสัมพันธ์พบว่า การถูกกลั่นแกล้งมีความสัมพันธ์ทางลบกับคุณค่าในตนเองตามการรับรู้ของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $r=-.297$ ,  $P<0.01$ ) พยาบาลสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการอ้างอิงในการศึกษาวิจัยทางการแพทย์ อีกทั้งนำไปเป็นข้อมูลสนับสนุนในการสร้างโปรแกรมเชิงรูปธรรมในการเพิ่มคุณค่าในตนเอง เพื่อลดการถูกกลั่นแกล้งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

**คำสำคัญ:** การถูกกลั่นแกล้ง คุณค่าในตนเอง วัยรุ่น

วันที่รับบทความ 7 เมษายน 2565 วันที่แก้ไขบทความเสร็จ 2 พฤษภาคม 2565 วันที่ตอบรับบทความ 3 พฤษภาคม 2565

\*นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

\*\*รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้จัดทำบทความต้นฉบับ E-mail: warinee@kku.ac.th

## Relationships between bullying victimization and perceived self-esteem of adolescences at Nai-Muang Sub-District, Muang District, Khon Kaen Province

Suthida Suwannarach B.N.S\* Chalida Thanattheerakul Ph.D.\*\*

### Abstract

This descriptive research aimed to explore relationships between bullying victimization and perceived self-esteem of adolescences at Nai-Muang Sub-District, Muang District, Khon Kaen Province. Samples were 382 adolescences, aged between 13-18 years old, studying at nine secondary schools, which located in Nai-Muang Sub-District, Muang District, Khon Kaen Province, in academic year of 2021. Data were collected during December, 1 2021 to January, 31 2022.

Research tools were bullying victimization questionnaire for Thai adolescences and the self-esteem scale. Content Validity Index (CVI) were clarified by 5 experts, found that CVI = 1. Reliability tested obtained Cronbach's Alpha Coefficient ( $\alpha$ )=0.965 for the bullying victimization questionnaire for Thai adolescences of and  $\alpha$ =0.778 for the self-esteem scale. Data were analyzed with descriptive statistics and spearman correlation coefficient.

The results revealed that 88.74% (n=339) of adolescences perceived that they were bullying victimization in the past one year. Overall bullying victimization mean score was 42.70 (S.D.=14.76). Majority (80.63%, n=308) had a low level in being bullied. Verbal bullying had the highest prevalence. Mean score of adolescence's perceived self-esteem was 27.79 (S.D.=4.78). Most of adolescents (67.28%, n=257) reported middle levels of self-esteem. Bullying victimization was significantly negative related to perceived self-esteem of adolescences ( $r=-.297$ ,  $P<0.01$ ). Nurses can use this results for future nursing research and development of a tangible program to build self-esteem, in order to reduce the bullying victimization problems in the future.

**keywords:** bullying victimization; self-esteem; adolescence

*Received 7 April 2022 Revised 2 May 2022 Accepted 3 May 2022*

\*A student of the Master of Nursing Science (Pediatric Nursing), Faculty of Nursing, Khon Kaen University, Thailand.

\*\*Associate Professor, Child Health Nursing Department, Faculty of Nursing, Khon Kaen University, Corresponding author, E-mail: warinee@kku.ac.th

## บทนำ

ปัญหาการกลั่นแกล้ง (bullying) เริ่มมีความรุนแรงและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน<sup>1</sup> โดยวัยรุ่นเป็นวัยที่ถูกกลั่นแกล้งแล้วส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพมากที่สุด<sup>2</sup> เนื่องจากวัยรุ่นมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ การเริ่มมีสังคมเป็นของตัวเอง อีกทั้งธรรมชาติพัฒนาการของวัยรุ่นที่ต้องการให้เพื่อนยอมรับ รัก เพื่อนต่างเพศและรักความเป็นอิสระ<sup>3</sup> การเผชิญกับการปรับตัวที่เกิดขึ้นอาจส่งผลให้วัยรุ่นมีความสับสนเพราะยังไม่มีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต<sup>4</sup> สอดคล้องกับการศึกษาในประเทศจีน พบว่าวัยรุ่นถูกกลั่นแกล้งร้อยละ 3.8 มีความคิดฆ่าตัวตาย ร้อยละ 18.9 และพยายามฆ่าตัวตายเนื่องจากถูกกลั่นแกล้งอีก ร้อยละ 3.9 โดยพบว่าวัยรุ่นที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งมีความเสี่ยงที่จะมีความคิดฆ่าตัวตายและพยายามฆ่าตัวตายมากกว่าวัยรุ่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้ง<sup>5</sup> สอดคล้องกับการศึกษาความชุกของการกลั่นแกล้งในประเทศจีน พบว่าวัยรุ่นร้อยละ 16.7 มีความคิดฆ่าตัวตาย ร้อยละ 23.5 มีการทำร้ายร่างกายตนเอง ร้อยละ 6.2 และพบวัยรุ่นที่ถูกกลั่นแกล้งพยายามฆ่าตัวตาย ร้อยละ 4.2<sup>6</sup> ทั้งยังพบว่าวัยรุ่นบางส่วนที่ถูกกลั่นแกล้งและมีความคิดที่จะฆ่าตัวตายรวมทั้งพยายามฆ่าตัวตายจนต้องเข้ารับการรักษาที่แผนกอุบัติเหตุฉุกเฉินเท่ากับ ร้อยละ 68.9 จากกลุ่มที่ถูกกลั่นแกล้งทั้งหมด<sup>7</sup> ในประเทศไทย พบว่าปัญหาการถูกกลั่นแกล้งในระดับชั้นมัธยมศึกษามีความรุนแรงมากขึ้น โดยพบว่าวัยรุ่นมีความชุกของการถูกกลั่นแกล้งเท่ากับร้อยละ 23.4 ซึ่งการกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นพบในเด็กมัธยมต้นที่มีอายุเฉลี่ย 13.34 ปี<sup>8</sup> มีการศึกษาที่สนับสนุนว่าวัยรุ่นมีการกลั่นแกล้งทางวาจามากที่สุด ซึ่งวัยรุ่นร้อยละ 54.1 ถูกพูดหยาดคายล้อเลียนรongsลงมาร้อยละ 25.6 ถูกคำพูดไม่ดีเกี่ยวกับเชื้อชาติหรือรูปลักษณ์ และร้อยละ 23.3 ถูกสร้างเรื่องโกหกหรือปล่อยข่าวลือที่ไม่เป็นความจริง<sup>9</sup>

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการถูกกลั่นแกล้งเริ่มมีความรุนแรงมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาทาง

ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ การเรียน ตลอดจนความสัมพันธ์<sup>6,8,9,10</sup> ในวัยรุ่นที่กำลังพัฒนาความเป็นตัวเองเมื่อถูกกลั่นแกล้งจึงส่งผลให้เกิดความรู้สึกคุณค่าในตนเองต่ำ<sup>11</sup> ซึ่งคุณค่าในตนเอง (self-esteem) เป็นโครงสร้างภายในตัวของบุคคลที่สามารถกำหนดพัฒนาการ บุคลิกภาพ ผลลัพธ์ทางคลินิกและจิตวิทยาทางด้านสังคมของบุคคลนั้น<sup>12</sup> สอดคล้องกับการหลายการศึกษาที่พบว่าเมื่อถูกกลั่นแกล้งส่งผลให้วัยรุ่นมีคุณค่าในตนเองต่ำ<sup>13,14</sup>

การถูกกลั่นแกล้งไม่เพียงแต่ส่งผลให้คุณค่าในตนเองลดลง แต่การมีคุณค่าในตนเองก็สามารถทำนายการถูกกลั่นแกล้งได้เช่นกัน จากหลายการศึกษาที่สนับสนุนว่าเมื่อเด็กมีคุณค่าในตนเองต่ำจะส่งผลในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ด้านร่างกาย/พฤติกรรม ได้แก่ การใช้สารเสพติด การทำร้ายร่างกายตนเอง การพยายามฆ่าตัวตาย<sup>15,16,17</sup> 2) ด้านจิตใจ/อารมณ์ ได้แก่ มีความวิตกกังวล มีภาวะซึมเศร้า และมีปัญหาทางด้านสุขภาพจิตอื่นๆ<sup>18,19</sup> 3) ด้านสังคม ได้แก่ การถูกแบ่งแยก การถูกกลั่นแกล้ง<sup>20,21</sup> และ 4) ด้านสติปัญญา ได้แก่ มีความสามารถในการเรียนและความสามารถในการทำงานลดลง<sup>22,23</sup> จากการศึกษาในอดีตที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดพบว่าการมีคุณค่าในตนเองนั้นมีความสัมพันธ์กับการถูกกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แม้ว่าจะมีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถูกกลั่นแกล้งและการมีคุณค่าในตนเองในประเทศไทยมาแล้ว แต่ในปัจจุบันที่สังคมกำลังก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล อีกทั้งมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้การดำเนินชีวิตของประชาชนเปลี่ยนเป็นแนวทางปกติวิถีใหม่ (new normal) หนึ่งในมาตรการเพื่อควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ ได้แก่ การรักษาระยะห่างทางสังคม (social distancing) โดยการจำกัดระยะห่างระหว่างบุคคล และการป้องกันไม่ให้เกิดการรวมกลุ่มของคน<sup>24</sup> โรงเรียนจึงต้องปรับวิธีการให้ความรู้จากเดิมที่นักเรียนเคยมานั่งเรียนรวมกันเป็นการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาอย่างมีคุณภาพ<sup>25</sup> ส่งผลให้การ

ดำเนินชีวิตของวัยรุ่นในยุคที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในด้านการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่เพิ่มขึ้นทุกวันของวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นต้องใช้ระยะเวลาส่วนหนึ่งในการศึกษาผ่านทางออนไลน์ ส่งผลให้วัยรุ่นถูกกลั่นแกล้งทางโซเชียลเบอร์เพิ่มขึ้น<sup>26</sup>

จากความสำคัญของปัญหาในข้างต้นทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการถูกกลั่นแกล้งและคุณค่าในตนเองตามการรับรู้ของวัยรุ่นในโรงเรียนเขตตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลที่จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 9 โรงเรียน เนื่องจากพบว่าปัญหาการกลั่นแกล้งมักเกิดบริเวณพื้นที่เขตในเมืองมากกว่านอกเขตเมือง โดยเฉพาะการกลั่นแกล้งทางโซเชียล ที่พบมากในเขตเมือง<sup>27</sup> อาจเนื่องจากเด็กที่อาศัยอยู่ในเมืองสามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกได้มากกว่าเด็กที่อาศัยอยู่นอกเขตเมือง เด็กที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองจึงมักจะมีพฤติกรรมสุขภาพไม่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตเพราะมีมาตรการเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งยังไม่พบว่ามีการศึกษามาก่อน ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการถูกกลั่นแกล้งและคุณค่าในตนเองตามการรับรู้ของวัยรุ่นในโรงเรียนเขตตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

### กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีระบบนิเวศวิทยา (Ecology of human development)<sup>28,29</sup> ประกอบการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการถูกกลั่นแกล้งและคุณค่าในตนเองตามการรับรู้ของวัยรุ่น โดยทฤษฎีได้กล่าวถึงพัฒนาการของมนุษย์ว่ามีความเชื่อมโยงกับระบบนิเวศหรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

ล้วนเป็นผลลัพธ์จากการมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคลและสิ่งแวดล้อม หากส่วนใดส่วนหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงก็จะส่งผลกระทบต่อส่วนอื่น ทั้งยังมีความเชื่อว่าการพัฒนาการไม่สามารถอธิบายได้ด้วยมโนคติเดียว แต่พัฒนาการที่เกิดขึ้นล้วนเป็นส่วนประกอบของระบบที่ซับซ้อน โดยการถูกกลั่นแกล้งเป็นผลของพัฒนาการของบุคคล และคุณค่าในตนเองเป็นองค์ประกอบภายในตัวบุคคลที่ก่อให้เกิดพัฒนาการ โดยผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม พบว่า การถูกกลั่นแกล้งและคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งทฤษฎีได้แบ่งระบบนิเวศออกเป็น 5 ระดับ เริ่มจากภายในสู่ภายนอกตัวบุคคล ดังนี้

1. Microsystems เป็นระดับของสิ่งแวดล้อมที่มีความใกล้ชิดกับบุคคลมากที่สุด และมีความสัมพันธ์ต่อการเกิดพฤติกรรมมากที่สุด ผู้วิจัยศึกษาในส่วนของตัวเด็ก เช่น เพศ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง ดัชนีมวลกาย และคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นที่มีความสำคัญเพราะสามารถกำหนดพัฒนาการ บุคลิกภาพ ผลลัพธ์ทางคลินิกและจิตวิทยาทางด้านสังคม<sup>12</sup>

2. Mesosystems เป็นระดับของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ ที่มีผลต่อพัฒนาการของบุคคล ผู้วิจัยศึกษาในส่วนของความสัมพันธ์ในครอบครัว รูปแบบการเลี้ยงดู การถูกกลั่นแกล้ง และการมีเพื่อนสนิทหรือกลุ่มเพื่อนที่โรงเรียน

3. Exosystems เป็นระดับของกระบวนการเชื่อมโยงสถานที่ซึ่งมีความสำคัญต่อพัฒนาการของวัยรุ่น ผู้วิจัยศึกษาในส่วนของสถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัย

4. Macrosystems เป็นระดับของสิ่งแวดล้อมที่หมายถึงวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ การใช้ชีวิต นโยบายต่าง องค์ความรู้และทางเลือกในการดำรงชีวิตของสังคมนั้น ผู้วิจัยศึกษาในส่วนของรายได้รวมในครอบครัวซึ่งจะกำหนดฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

5. Chronosystems เป็นระดับของเวลาที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของบุคคลและสิ่งแวดล้อมในเวลานั้น ผู้วิจัยศึกษาในส่วนของ

การเปลี่ยนแปลงจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลให้การดำเนินชีวิตของประชาชนเปลี่ยนเป็นแนวทางปกติวิถีใหม่ (new normal)

### คำถามการวิจัย

คะแนนเฉลี่ยการถูกกลั่นแกล้งมีความสัมพันธ์กับคะแนนเฉลี่ยคุณค่าในตนเองตามการรับรู้ของวัยรุ่นในโรงเรียนเขตตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นหรือไม่ อย่างไร

### วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยการถูกกลั่นแกล้งและคะแนนเฉลี่ยคุณค่าในตนเองตามการรับรู้ของวัยรุ่นในโรงเรียนเขตตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

### สมมติฐานการวิจัย

คะแนนเฉลี่ยการถูกกลั่นแกล้งมีความสัมพันธ์กับคะแนนเฉลี่ยคุณค่าในตนเองตามการรับรู้ของวัยรุ่นในโรงเรียนเขตตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการถูกกลั่นแกล้งและคุณค่าในตนเองตามการรับรู้ของวัยรุ่นในโรงเรียนเขตตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ดำเนินการวิจัยระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2564 ถึงวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2565

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นวัยรุ่นที่กำลังศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลที่จัดให้มีการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งตั้งในเขตตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2564

คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรคำนวณจากวิธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์<sup>30</sup> ดังนี้

$$n = \left( \frac{Z_\alpha + Z_\beta}{C_r} \right)^2 + 3$$

ผู้วิจัยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กำหนดอำนาจทดสอบ (power of test) เท่ากับร้อยละ 90 ใช้ค่าความสัมพันธ์ ( $r = -0.18$ ) จากงานวิจัยเรื่อง Bullying victimization and adolescents' social anxiety: Roles of shame and self-esteem<sup>13</sup> ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 319 คน ผู้วิจัยปรับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 20 กลุ่มตัวอย่างจึงมีจำนวนเท่ากับ 382 คน

คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (stratified sampling) ด้วยการคำนวณอัตราส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่จะต้องสุ่มจากสังกัดที่โรงเรียนดำเนินการภายใต้กำกับ ได้แก่ 1) โรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ โรงเรียนที่ 1, โรงเรียนที่ 2, โรงเรียนที่ 3, โรงเรียนที่ 4, โรงเรียนที่ 7 2) โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ โรงเรียนที่ 5, โรงเรียนที่ 6 และ 3) โรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัย ได้แก่ โรงเรียนที่ 8, โรงเรียนที่ 9 โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1. เกณฑ์คัดเข้า (inclusion criteria) คือ วัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 13-18 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่กำลังศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลที่เปิดให้มีการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งตั้งในเขตตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2564 จำนวน 9 โรงเรียน โดยสามารถอ่านออกและเขียนภาษาไทยได้หรือสามารถฟังและพูดภาษาไทยได้เข้าใจ อีกทั้งมีความยินดีที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัย

2. เกณฑ์คัดออก (exclusion criteria) คือ มีโรคประจำตัวที่อาจส่งผลต่อสภาพจิตใจและอารมณ์ เช่น ภาวะวิตกกังวล ภาวะเครียด หรือภาวะซึมเศร้า และไม่สามารถตอบแบบสอบถามทั้งหมดได้ครบ

## เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินถูกกลั่นแกล้งสำหรับวัยรุ่นไทย และแบบประเมินคุณค่าในตนเอง มีรายละเอียด ดังนี้

1) แบบประเมินถูกกลั่นแกล้งสำหรับวัยรุ่นไทยที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับประเภทของการกลั่นแกล้ง ลักษณะของการถูกกลั่นแกล้ง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการถูกกลั่นแกล้ง อีกทั้งการศึกษาในอดีตที่ได้ประเมินการถูกกลั่นแกล้งโดยใช้แบบประเมินซึ่งแปลมาจากภาษาต่างประเทศ ผู้วิจัยพบว่า มีบางข้อคำถามที่เข้าใจได้ยาก และไม่เหมาะสมกับบริบทไทยจึงได้พัฒนาแบบสอบถามการถูกกลั่นแกล้งที่เหมาะสมกับบริบทไทยขึ้นใหม่ โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนแบบประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) สอบถามความถี่ของการถูกกลั่นแกล้งในระยะเวลา 1 ปี ที่ผ่านมา ครอบคลุมการถูกกลั่นแกล้งทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ การถูกกลั่นแกล้งทางด้านร่างกาย การถูกกลั่นแกล้งทางด้านวาจา การถูกกลั่นแกล้งทางด้านความสัมพันธ์ การถูกกลั่นแกล้งทางด้านอารมณ์ และการถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ จำนวนทั้งหมด 30 ข้อ ซึ่งเป็นคำถามที่มีความหมายทางลบเพียงอย่างเดียว การแปลผลจึงไม่มีการกลับค่าคะแนน คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 30-150 คะแนน ผู้วิจัยแบ่งช่วงคะแนนออกเป็น 5 ช่วง ดังนี้ 1) คะแนนเท่ากับ 30 คะแนน หมายถึงไม่ถูกกลั่นแกล้ง 2) คะแนนอยู่ระหว่าง 31-60 คะแนน หมายถึงถูกกลั่นแกล้งระดับน้อย 1-3 ครั้ง/สัปดาห์ 3) คะแนนอยู่ระหว่าง 61-90 คะแนน หมายถึงถูกกลั่นแกล้งระดับปานกลาง 4-6 ครั้ง/สัปดาห์ 4) คะแนนอยู่ระหว่าง 91-120 คะแนน หมายถึงถูกกลั่นแกล้งระดับมาก 7-9 ครั้ง/สัปดาห์ และ 5) คะแนนอยู่ระหว่าง 121-150 คะแนน หมายถึงถูกกลั่นแกล้งระดับมากที่สุด มากกว่า 10 ครั้ง/สัปดาห์

2) แบบประเมินคุณค่าในตนเองผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของ

โรเซนเบิร์ก ฉบับปรับปรุง (Revised Thai RSES)<sup>31</sup> ซึ่งได้ปรับค่าในประโยคให้วัยรุ่นสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนแบบประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) ประเมินคุณค่าในตนเองตามการรับรู้จำนวน 10 ข้อ คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 10-40 คะแนน พิสัยของคะแนนเท่ากับ  $40-10=30$  คะแนน ผู้วิจัยจึงได้แบ่งช่วงคะแนนออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้ 1) คะแนนอยู่ระหว่าง 10-20 คะแนน หมายถึงมีคุณค่าในตนเองต่ำ 2) คะแนนอยู่ระหว่าง 21-30 คะแนน หมายถึงมีคุณค่าในตนเองปานกลาง และ 3) คะแนนอยู่ระหว่าง 31-40 คะแนน หมายถึงมีคุณค่าในตนเองสูง

ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตสังคมเด็กและวัยรุ่น อาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์ในการส่งเสริมสุขภาพของวัยรุ่น พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในการส่งเสริมสุขภาพของวัยรุ่น และอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการดูแลวัยรุ่น เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าแบบสอบถามการถูกกลั่นแกล้งสำหรับวัยรุ่นไทย และแบบประเมินคุณค่าในตนเองมีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ 1 ตรวจสอบความเชื่อมั่นพบว่าแบบสอบถามการถูกกลั่นแกล้งสำหรับวัยรุ่นไทย มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าครอนบาค เท่ากับ 0.965 และแบบประเมินคุณค่าในตนเองมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าครอนบาค เท่ากับ 0.778

## การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลด้วยสถิติเชิงพรรณนา เนื่องจากข้อมูลมีการแจกแจงไม่ปกติ จึงวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการถูกกลั่นแกล้ง และคุณค่าในตนเองด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมนด้วยโปรแกรม SPSS Version 28.0 (ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น)

## จริยธรรมการวิจัย

ผู้วิจัยได้เสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากศูนย์จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยได้รับหมายเลขสำคัญประจำโครงการวิจัย คือ HE642226 และได้รับอนุมัติจากศูนย์จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ให้สามารถดำเนินการวิจัยตามโครงการวิจัยได้ ตั้งแต่วันที่ 6 พฤศจิกายน 2564

## การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองผ่านทางออนไลน์โดยใช้ google form ซึ่งผู้วิจัยเริ่มทำการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากได้รับการอนุมัติจากศูนย์จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหลังจากได้รับอนุญาตโรงเรียนรัฐบาลที่เปิดให้การเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ตั้งในเขตตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 9 โรงเรียน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้วิจัยประชาสัมพันธ์โครงการวิจัย โดยการเสนอผ่านส่วนงานที่รับผิดชอบจากแต่ละโรงเรียนถึงนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาทั้ง 9 โรงเรียน ซึ่งมีโรงเรียนเป็นผู้ประสานการติดต่อผ่านทางออนไลน์ เพื่อแนะนำตัว ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์วิธีการ ขั้นตอน ระยะเวลาในการวิจัย รวมทั้งชี้แจงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารชี้แจงสำหรับอาสาสมัครที่ตอบแบบสอบถามผ่านทางออนไลน์ โดยผู้วิจัยได้อัพโหลดเอกสารให้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาทั้ง 9 โรงเรียนผ่านทางออนไลน์ วัยรุ่นสามารถเข้าถึงเอกสารผ่านทางออนไลน์ด้วยสแกน QR Code เอกสารประกอบไปด้วย 1) เอกสารชี้แจงสำหรับอาสาสมัครที่ตอบแบบสอบถาม (สำหรับเด็กอายุ 13-17 ปี, สำหรับเด็กอายุ 18 ปี) 2) แบบสอบถามการถูกกลั่นแกล้งสำหรับวัยรุ่นไทย 3) แบบประเมินคุณค่าในตนเอง 4) คำแนะนำช่วยเหลือเบื้องต้น หากวัยรุ่นสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ และยินยอมเข้าร่วม

การวิจัยสามารถสแกน QR Code เพื่อตอบแบบสอบถามผ่านทางออนไลน์ ซึ่งจะถือว่าเป็นการยินยอมเข้าร่วมการวิจัยผ่านทางกรกระทำ และเพื่อป้องกันการตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยได้ตั้งค่าแบบสอบถามให้ตอบทุกข้อเมื่อกดยืนยันการส่งแบบสอบถามจะถือว่าเสร็จสิ้นกระบวนการเก็บข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปวิเคราะห์ ก่อนทำการอภิปรายผลการวิจัยต่อไป

## ผลการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 14.99 ปี (S.D.=1.52) ช่วงอายุ 15 ปีพบมากที่สุด ร้อยละ 21.98 (84 คน) ส่วนใหญ่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เท่ากับ ร้อยละ 37.43 (143 คน) เป็นเพศหญิงมากที่สุดเท่ากับ ร้อยละ 55.24 (211 คน) มีภาวะโภชนาการอยู่ในเกณฑ์ปกติ (BMI=18.5-22.9 kg/m<sup>2</sup>) ร้อยละ 40.31 (154 คน) มีผลการเรียนอยู่ในระดับสูง (GPA 3.00-4.00) มากถึง ร้อยละ 71.21 (272 คน) วัยรุ่นมีเพื่อนสนิทที่โรงเรียนเฉลี่ย จำนวน 5 คน (S.D.= 4.93) โดยมีเพื่อนสนิทตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปมากถึง ร้อยละ 69.64 (266 คน) สถานภาพสมรสของบิดามารดาพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ด้วยกันเท่ากับ ร้อยละ 71.99 (275 คน) การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการเลี้ยงดูที่พบมากที่สุดเท่ากับ ร้อยละ 67.28 (257 คน) วัยรุ่นส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวที่มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวเท่ากับ ร้อยละ 60.73 (232 คน) ซึ่งบุคคลที่วัยรุ่นอาศัยอยู่บ้านด้วยมากที่สุด ได้แก่ พ่อ-แม่เท่ากับ ร้อยละ 61.52 (235 คน) รายได้รวมของครอบครัวที่พบมากที่สุด อยู่ระหว่าง 10,001-30,000 บาท/เดือนเท่ากับ ร้อยละ 42.93 (164 คน) ตำแหน่งที่ตั้งของที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ได้แก่ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นมากถึง ร้อยละ 75.13 (287 คน) เพื่อนสนิทที่โรงเรียนเป็นผู้กระทำการกลั่นแกล้งวัยรุ่นมากที่สุดเท่ากับ ร้อยละ 20.68 (103 คน) ซึ่งส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.23 (280 คน)

ไม่เคยถูกกลั่นแกล้งทางด้านร่างกายแต่พบว่าวัยรุ่นถูกกลั่นแกล้งทางห้องเรียนมากถึง ร้อยละ 30.67 (142 คน) สื่อทางอินเทอร์เน็ตที่วัยรุ่นใช้เป็นส่วนใหญ่นั้นได้แก่ ยูทูบ เท่ากับ ร้อยละ 22.70 (308 คน) และใน 1 วัน วัยรุ่นใช้เวลาในการเล่นอินเทอร์เน็ตเฉลี่ยเท่ากับ 10.08 ชั่วโมง (S.D.=5.28) โดยพบว่าส่วนใหญ่ใช้เวลาในการเล่นอินเทอร์เน็ตน้อยกว่า 10 ชั่วโมงต่อวันเท่ากับ ร้อยละ 61.52 (235 คน)

การถูกกลั่นแกล้งของวัยรุ่นใน 1 ปีที่ผ่านมาตามการรับรู้ของวัยรุ่นพบว่า กลุ่มตัวอย่างคิดเป็น ร้อยละ 88.74 (339 คน) วัยรุ่นมีคะแนนเฉลี่ยการถูกกลั่นแกล้งโดยรวมเท่ากับ 42.70 คะแนน (S.D.=14.76) ซึ่งการถูกกลั่นแกล้งทางด้านวาจาพบว่ามีมากที่สุด เท่ากับร้อยละ 25.88 และพบว่าการถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์พบน้อยที่สุด เท่ากับร้อยละ 17.24 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนการถูกกลั่นแกล้งโดยรวมและรายด้าน (n=382)

| คะแนนการถูกกลั่นแกล้ง                  | range  | %     | mean  | S.D.  |
|----------------------------------------|--------|-------|-------|-------|
| 1. การถูกกลั่นแกล้งโดยรวม              | 30-144 | 100   | 42.70 | 14.76 |
| 2. การถูกกลั่นแกล้งทางด้านวาจา         | 6-30   | 25.88 | 11.05 | 4.90  |
| 3. การถูกกลั่นแกล้งทางด้านร่างกาย      | 6-30   | 18.29 | 7.81  | 3.25  |
| 4. การถูกกลั่นแกล้งทางด้านอารมณ์       | 6-30   | 19.02 | 8.12  | 3.89  |
| 5. การถูกกลั่นแกล้งทางด้านความสัมพันธ์ | 6-30   | 19.58 | 8.36  | 3.59  |
| 6. การถูกกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์      | 6-30   | 17.24 | 7.36  | 2.87  |

ผู้วิจัยได้จัดระดับของการถูกกลั่นแกล้งตามการรับรู้ของวัยรุ่นออกเป็น 5 ระดับ โดยพบว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.63 (308 คน) ถูกกลั่นแกล้งในระดับน้อย (ถูกกลั่นแกล้ง 1-3 ครั้ง/สัปดาห์) และ

พบว่ามีวัยรุ่นส่วนน้อย ร้อยละ 0.52 (2 คน) ถูกกลั่นแกล้งมากที่สุด (ถูกกลั่นแกล้งมากกว่า 10 ครั้ง/สัปดาห์) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับของการถูกกลั่นแกล้งตามการรับรู้ของวัยรุ่น (n=382)

| ระดับของการถูกกลั่นแกล้งตามการรับรู้ของวัยรุ่น                  | n   | %     |
|-----------------------------------------------------------------|-----|-------|
| ไม่ถูกกลั่นแกล้ง (ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 1-30 คะแนน)               | 43  | 11.26 |
| ถูกกลั่นแกล้งระดับน้อย (ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 31-60 คะแนน)        | 308 | 80.63 |
| ถูกกลั่นแกล้งระดับปานกลาง (ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 61-90 คะแนน)     | 25  | 6.54  |
| ถูกกลั่นแกล้งระดับมาก (ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 91-120 คะแนน)        | 4   | 1.05  |
| ถูกกลั่นแกล้งระดับมากที่สุด (ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 121-150 คะแนน) | 2   | 0.52  |

วัยรุ่นรับรู้คุณค่าในตนเอง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 27.79 คะแนน (S.D.=4.78) ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.28 (257 คน) มีคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 26.70 (102 คน) รับรู้คุณค่าในตนเองว่าอยู่ในระดับต่ำ และมีวัยรุ่นส่วนน้อยอีก ร้อยละ 6.02 (23 คน) ที่มีคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับต่ำ

ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างการถูกกลั่นแกล้งและคุณค่าในตนเองตามการรับรู้ของวัยรุ่นในโรงเรียนเขตตำบลในเมืองอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น พบว่าค่า  $r = -.297$  และ  $P < 0.01$  หมายความว่า การถูกกลั่นแกล้งมีความสัมพันธ์กับคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นในระดับต่ำ โดยมีทิศทางของความสัมพันธ์ในทิศทางลบ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการถูกกลั่นแกล้งและคุณค่าในตนเองตามการรับรู้ของวัยรุ่น

| ตัวแปร              | 1. การถูกกลั่นแกล้ง | 2. คุณค่าในตนเอง |
|---------------------|---------------------|------------------|
| 1. การถูกกลั่นแกล้ง | 1                   | -.297**          |
| 2. คุณค่าในตนเอง    | -.297**             | 1                |

\*\*  $P < 0.001$

\*\* Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

## อภิปรายผล

วัยรุ่นส่วนใหญ่ถูกกลั่นแกล้งโดยพบว่า ถูกกลั่นแกล้งในระดับน้อย (ถูกกลั่นแกล้ง 1-3 ครั้ง/สัปดาห์) ซึ่งการถูกกลั่นแกล้งทางด้านวาจาเป็นประเภทของการถูกกลั่นแกล้งที่พบมากที่สุด อาจเนื่องจากการกลั่นแกล้งทางทางด้านวาจานั้นมีมากมายหลายรูปแบบ<sup>32</sup> อีกทั้งการขาดวุฒิภาวะในการดำเนินชีวิตของวัยรุ่น ทำให้วัยรุ่นใช้การพูดกับผู้อื่นเพื่อสร้างความสนุกสนาน โดยขาดการคิดวิเคราะห์ว่าเป็นการกลั่นแกล้งจนส่งผลให้เกิดผลกระทบตามมาได้<sup>33</sup> ทั้งยังพบว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่มีคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งคุณค่าในตนเองที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพบว่ามีความสำคัญต่อตัวของบุคคล เพราะคุณค่าในตนเองนั้นถือเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างภายในตัวของบุคคลที่สามารถกำหนดพัฒนาการของบุคคล<sup>12</sup> ดังเช่นนิยามของคำว่าคุณค่าในตนเองที่หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองทั้งแง่บวกและแง่ลบ โดยการประเมินตนเองในฐานะของบุคคล เพื่อการดำรงชีวิตและการเข้าสังคม<sup>23,34,35</sup> โดยผลการวิจัย

พบว่าการกลั่นแกล้งมีความสัมพันธ์กับคุณค่าในตนเอง ซึ่งสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดี และมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีระบบนิเวศวิทยาที่กล่าวว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นล้วนเป็นผลลัพธ์จากการมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคลและสิ่งแวดล้อม หากส่วนใดส่วนหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงก็จะส่งผลกระทบต่อส่วนอื่น ซึ่งในส่วนของสิ่งแวดล้อมที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการถูกกลั่นแกล้งและคุณค่าในตนเองต่างก็พบว่ามีความสัมพันธ์กัน ทั้งยังพบว่ามีการศึกษาในอดีตที่สนับสนุนว่าการถูกกลั่นแกล้งมีความสัมพันธ์กับคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น<sup>13,14,36,37,38,39</sup> อาจเนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มมีสังคมเป็นของตนเอง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น เช่น การเข้าสู่โรงเรียนหรือการเข้าสู่ชุมชน ซึ่งการที่วัยรุ่นอาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันจึงส่งผลให้เกิดพัฒนาการที่แตกต่างกันไปในวัยรุ่นแต่ละคน ซึ่งธรรมชาติพัฒนาการของวัยรุ่นนั้นมีความต้องการให้เพื่อนยอมรับ รักเพื่อนต่างเพศ และรักความเป็นอิสระ<sup>3</sup> โดยเฉพาะความต้องการเป็นที่ยอมรับในกลุ่ม

เพื่อน อีกทั้งการทำพฤติกรรมเลียนแบบในกลุ่ม จึงส่งผลให้มีการกลั่นแกล้งเกิดขึ้น ผู้วิจัยพบว่ามีการศึกษาในอดีตที่ไม่พบว่าการถูกลั่นแกล้งมีความสัมพันธ์กับคุณค่าในตนเอง<sup>40</sup> อาจเนื่องจากการศึกษาในอดีตที่การกลั่นแกล้งยังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง อีกทั้งประเภทของการกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นในการวิจัยในอดีต ที่ไม่ครอบคลุมถึงการกลั่นแกล้งทางด้านไซเบอร์ที่พบว่ามีมากขึ้นในปัจจุบัน จึงส่งผลให้ผลการศึกษาในอดีตมีความแตกต่างจากผลการศึกษาในปัจจุบันก็เป็นได้

### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

พยาบาลสามารถนำเอาผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการอ้างอิงประกอบการศึกษาวิจัยทางการแพทย์ อีกทั้งโรงเรียนที่ตั้งในเขตตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สามารถนำเอาผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลสนับสนุนในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ในการพัฒนาการคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น ตลอดจนการให้ความรู้เกี่ยวกับการถูกลั่นแกล้งและคุณค่าในตนเอง เพื่อช่วยลดปัญหาการถูกลั่นแกล้งที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาภาคตัดขวาง (cross sectional study) จึงไม่สามารถประเมินการถูกลั่นแกล้งในวัยรุ่นบางกลุ่มได้ จึงควรมีการศึกษาวิจัยในระยะยาว (longitudinal study) เพื่อค้นหาวัยรุ่นที่ถูกลั่นแกล้งและให้ความช่วยเหลือได้มากขึ้น

2) ควรทำการประเมินถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการถูกลั่นแกล้งและคุณค่าในตนเองที่ส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพ (health status) ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป จะช่วยให้พยาบาลสามารถวางแผนการพยาบาล เพื่อให้การช่วยเหลือวัยรุ่นได้อย่างเหมาะสม

3) ควรศึกษาต่อกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น เพื่อการสร้างโปรแกรมในการเสริมสร้างคุณค่าในตนเองสำหรับวัยรุ่นในเขตตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อช่วยลดปัญหาการถูกลั่นแกล้งที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

### กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

### References

1. Shahrour G, Dardas LA, Al-Khayat A, Al-Qasem A. Prevalence, correlates, and experiences of school bullying among adolescents: A national study in Jordan. *Sch Psychol Int* 2020; 41:430–53.
2. Hong JS, Ryou B, Piquero AR. Do family-level factors associated with bullying perpetration and peer victimization differ by race? Comparing European American and African American youth. *J Inter pers Violence* 2020;35(21–22):4327–49.
3. United Nations Children's Fund. Adolescent development: Perspectives and frameworks; 2005 [cited 2021 Jan 2]. Available from: [https://www.unicef.org/ADAP\\_series\\_1.pdf](https://www.unicef.org/ADAP_series_1.pdf)
4. Phanjawattanakun J. Four noble truths and teenagers of 21<sup>st</sup> century. *Journal of Philosophical Vision* 2018;23(1):1–15. (in Thai)
5. Yang T, Guo L, Hong F, Wang Z, Yu Y, Lu C. Association between bullying and suicidal behavior among chinese adolescents: An analysis of gender differences. *Psychol Res Behav Manag* 2020; 13:89–96.

6. Peng Z, Brunstein Klomek A, Li L, Su X, Sillanmäki L, Chudal R. Associations between chinese adolescents subjected to traditional and cyber bullying and suicidal ideation, self-harm and suicide attempts. *BMC Psychiatry* 2020; 19(1):1-8.
7. Alavi N, Reshetukha T, Prost E, Antoniak K, Patel C, Sajid S, et al. Relationship between bullying and suicidal behaviour in youth presenting to the emergency department. *J Can Acad Child Adolesc Psychiatry* 2017; 26(2):70-7.
8. Sakarinkhul C, Wacharasindhu A. Prevalence of bullying and associated psychosocial factors among lower secondary school students in Muang, Chiangmai. *J Psychiatr Assoc Thailand* 2014; 59(3): 221-30. (in Thai)
9. Chumpalee S, Thaweekoon T. Bullying among middle school students in a province of central Thailand. *Journal of Psychiatric Nursing and Mental Health* 2019; 33(3):128-48. (in Thai)
10. Oliveira FR, Menezes TA, Irffi G, Oliveira GR. Bullying effect on student's performance. *Economia* 2017; 19:57-73.
11. Aulia F. Bullying experience in primary school children. *Schoulid: Indonesian Journal of School Counseling* 2016; 1(1):28-32.
12. Holloway F, editor. Self-esteem: Perspectives, influences and improvement strategies. UK: Nova Science; 2016.
13. Wu X, Qi j, Zhen R. Bullying victimization and adolescents' social anxiety: Roles of shame and self-esteem. *Child Ind Res* 2021; 14(2): 769-81.
14. Mohammed Yousef WS, Bellamy A. The impact of cyberbullying on the self-esteem and academic functioning of Arab American middle and high school students. *Electron. J Res Educ Psychol* 2015; 13(3):463-82.
15. Cherif L, Ayadi H, Kammoun W, Khemakhem K, Hadjkacem I, Rekik N, et al. Self-esteem in adolescent suicide attempters: A cross-sectional comparative study. *Clin Surg* 2019; 4(2657):1-4.
16. Junker A, Nordahl HM, Bjørngaard JH, Bjerkeset O. Adolescent personality traits, low self-esteem and self-harm hospitalisation: A 15-year follow-up of the Norwegian Young-HUNT1 cohort. *Eur Child Adolesc Psychiatry* 2019; 28(3):329-39.
17. Soto-Sanz V, Piqueras JA, Rodríguez-Marín J, Pérez-Vázquez T, Rodríguez-Jiménez T, Castellví P, et al. Self-esteem and suicidal behaviour in youth: A meta-analysis of longitudinal studies. *Psicothema* 2019; 31(3): 246-54.
18. Nguyen DT, Wright EP, Dedding C, Pham TT, Bunders J. Low self-esteem and its association with anxiety, depression, and suicidal ideation in Vietnamese secondary school students: A cross-sectional study. *Front Psychiatry* 2019; 10:698.
19. Henriksen IO, Ranoyen I, Indredavik MS, Stenseng F. The role of self-esteem in the development of psychiatric problems: A three-year prospective study in a clinical sample of adolescents. *Child Adolesc Psychiatry Ment Health* 2017; 11:1-9.
20. Fanti KA, Henrich CC. Effects of self-esteem and narcissism on bullying and victimization

- during early adolescence. *J Early Adolesc* 2015; 35(1):5-29.
21. Brewer G, Kerslake J. Cyberbullying, self-esteem, empathy and oneliness. *Comput Hum Behav* 2015;48:255-60.
  22. Baumeister RF, Vohs KD. Revisiting our reappraisal of the surprisingly few benefits of high self-esteem. *Perspect Psychol Sci* 2018; 13(2):137-40.
  23. Srivastava R, Joshi S. Relationship between self-concept and self-esteem in adolescents. *Int J Adv Res* 2014;2(2):36-43.
  24. Phalapol C, Mamuang P, Khangrang K. Prevention and control measures for the Coronavirus 2019 (COVID-19). *Journal of Social Science for Local Rajabhat Mahasarakham University* 2020;4(4):289-97. (in Thai)
  25. United Nations Children's Fund. Interim guidance for COVID-19 revention and control in schools. New York: United Nations Children's Fund; 2020.
  26. Sittichai R, Smith PK. Information technology use and cyberbullying behavior in South Thailand: A test of the goldilocks hypothesis. *Int J Environ Res Public Health* 2020;17:1-15.
  27. Dujmic Z, Vesna C, Ines R, Aleksandar V, Djuro M, Blazenka M, et al. Cyberbullying in early adolescence: Is there a difference between urban and rural environment?. *Am j biomed sci res* 2019;1(5):191-6.
  28. Bronfenbrenner U. The ecology of human development: Experiments by nature and design. Cambridge, MA: Harvard University;1979.
  29. Bronfenbrenner U. Ecological models of human development. *The International Encyclopedia of Education* 1994;3(2):1643-7.
  30. Lachin JM. Introduction to sample size determination and power analysis for clinical trials. *Controlled Clinical Trials* 1981;2(2):93-113.
  31. Wongpakaran T, Wongpakaran N. Confirmatory factor analysis of rosenberg self-esteem scale: A study of Thai student sample. *J Psychiatr Assoc Thailand* 2011;56(1):59-70. (in Thai)
  32. Arifuddin MAT, Suriah SN, Syafar M, Saleh LM, Jafar N. Study of verbal bullying in early adolescents (Case study of pallangga 5 junior high school and sungguminasa 3 junior high school). *Medico Legal Update* 2021;21(1): 1553-9.
  33. Cho MK, Baek HC, Shin G. Gender-based experiences of verbal bullying in adolescents: Application of Giorgi's method. *J Psychosoc Nurs Ment Health Serv* 2019;57(6):45-51.
  34. Hosogi M, Okada A, Fujii C, Noguchi K, Watanabe K. Importance and usefulness of evaluating self- esteem in children. *Bio Psycho social Medicine* 2012;6(9):1-6.
  35. Rosenberg M. Society and the adolescent self-image. New Jersey: Princeton University; 1965.
  36. Choi B, Park S. Bullying perpetration, victimization, and low self-esteem: Examining their relationship over time. *J Youth Adolesc* 2021;50:739-52.
  37. Núñez A, Álvarez-García D, Pérez-Fuentes MC. Anxiety and self-esteem in cyber-victimization profiles of adolescents. *Comunicar* 2021;29: 47-59.
  38. Mungala B, Nabuzoka D. Relationship between bullying experiences, self-esteem and depression among secondary school pupils. *Med J Zambia* 2020;47(2):106-11.

39. Hesapcioglu S, Meraler HY, Ercan F. Bullying in schools and its relation with depressive symptoms, self-esteem, and suicidal ideation in adolescents. *Anadolu Psikiyatri Derg* 2018; 19(2):210-6.
40. Aslan S. The analysis of relationship between school bullying, perceived parenting styles and self-esteem in adolescents. *Procedia Soc Behav Sci* 2011;30:1798-800.